

Lohijoella

Teksti: Miki Äikäs

Kuvat Miki Äikäs ja Aki Böök

Ulkona satoi lunta ja tuuli tuiversi inhottavasti. Oltiin helmi-maaliskuun taitteessa ja lounastunti kutsui...

JJ | auhelihaastike muusilla”, sanoin luonaspaikan tarjottajalle kaivaen samalla puhelinta taskustani. Matilainen soittaa, mitähän sillä on?

”Moro, mikä hätä?”

”Mihin sait ne luvat?” Antti kysyi.

”Mitkä luvat?” vastasin hölmistyneenä.

”Sä sait kortit Altalle, luin netistä.”

”Mitä helkuttia... jaa, no... hienoa, mutta miten se on mahdollista että muut tietää ennenku mä ite? ... Voi Venäjä, että toi netti aiheuttaa mulle harmaita hiuksia.”

”Katoin PK.netistä ja siellä oli joku linkannut Altapostenin sivuille jossa oli ”utenbysien” nimet.

”Ei mulle oo tullu sieltä edes vielä ilmoitusta. Mitä helkuttia... Nyt sitte kaikki tietää jo siitä. Saakutti sentään” manasin Antille.

RUOKAILTUANI LÄHDIN takaisin sähkökeskuksen kytkennän pariin. Soitin Akiille, jonka kanssa meillä on ollut yli kymmenen vuotta sopimus, joka pitää sisällään kortin jakamisen jos Altan lupa napsahtaa. Kerran aiemmin oltiin oltu Akin kanssa kolme lupaa kimpassa Raipaksessa ja olin muutaman kerran muiden kuvioden kautta päässyt sinne kalaan. Aki oli Sveitsissä hiihtämässä, eikä arvatenkaan vastannut puhelimeen. Oma puhelin soi koko päivän kun tutut ja vähemmän tutut soittelivat ja onnittelivat luvista.

Samana päivänä sain sähköpostia Audilta, joka hoitaa ALI:n (Alta laksefiskerens intressentskap) asioita. Viestissä kerrottiin

minun saaneen luvat Gøngesiin ja Bolloon heinäkuun loppuun. Hypin tietokoneen vieressä kuin aropupu, sillä poolit olivat hyviä. Laitoin Akiille Sveitsiin viestiä. Kerroin minne sain kortit ja tiedustelin pääseekö hän mukaan. Vastaus tuli myöhemmin: tätä mahdollisuutta ei voi jättää käyttämättä.

KEVÄT KULUI NOPEASTI ja olimme Akin kanssa juhannuksen jälkeen pohjoisessa kotijoellamme pari viikkoa. Kun pääsin tuolta reissulta kotiin mieli ei jotenkin halannut heti uudelleen pohjoiseen, vaikka kyseessä olikin parin päivän kortit Altalle.

Muutama viikko meni töissä joutuksaan ja sunnuntaina heinäkuun lopussa, kun ajoimme auton junaan ja menimme oluelle, homma rupesi toimimaan. Tiedossa oli, että vesi oli ennätysellisen alhaalla ja vuosi ei muutenkaan ollut mikään hyvä. Alta on iso lohijoki ja vaikka vesi olisikin alhaalla se on aina hyvällä vedellä.

Gønges ja Bollo ovat peräkkäiset beatit joen keskivaiheilla Vina-nimisellä vyöhykkeellä. Noilla pätkillä kalastaisimme vain minä ja Aki minun luvillani. Olin Antin kautta buukannut soutajaksi Kennethin, joka on CSM:ssä esitellyn Sverre Romsdalin poika.

AJOIMME ALTAAN ROVANIEMELTÄ ja pysähdyimme Kittilässä ”eliksiiriliikkeessä” noutamassa tipit Kennethille.

Altan lähestyessä huomion kiinnitti Eibylvan alussa olevan järven rannalla suomalainen matkailuauto (ihme) ja joku seppä joka seisoi kumisaappaat jalassa Eibyn ensimmäisellä niskalla paiskomassa lusikkaa. Mietittiin yhteen ääneen, että siinä se Gyro sitten tähänkin vesistöön saadaan kun tuosta vielä vähän matkailuauton vesiä vaihdetaan Matkakosken teurastusjuhlan jälkeen.

No, ei tätä niin vakavasti kannata ottaa, mutta voisin laittaa pääni pantiksi että desinfioinnista ei oltu huolehdittu. Saati

luettu kylttejä joissa ilmaistiin kalastuksen olevan kielletty. Heja Finland!

SAAVUTTUAMME ØVRE-ALTAAN kävimme desinfioimassa kamat ja kysyimme ajoreittiä Gøngesiin. Ystävällinen herrasmies neuvoi meille reitin ja kehotti hymyillen varustautumaan 0,45 mm perukkeilla.

Ajoimme muutaman kymmenen kilometriä ylös jokivartta ja löysimme helposti Gøngesin tienhaaran. Rannassa paikka näytti tutulta, koska olin aiemmilla kesäkuun reissuilla kalastanut poolin alaosa.

No, täällä sitä ollaan Altalla, totesimme istuessamme laavulla ja ottaessamme pienet tervetuliaisnapanderit. Laittelimme teltan kasaan, teimme ruokaa ja rustailimme vapoja kalastuskuntoon.

Otin kameran repusta ja räpsin muutaman kuvan, mutta huomasin G12sen saaneen hieman kipua ja kuvat näyttivät todella sinisiltä ja epätarkoilta. Onneksi Akilla oli hyvä kamera mukana, joten edes joitakin kuvia saimme otettua.

Vesi oli todella alhaalla, mutta Gøngesissä se ei mielestäni haittaa kalastusta lainkaan. Alta on ihan oikeasti iso joki ja vene on miltei kaikilla soneillaärkevin ratkaisu mikäli haluaa

kalastaa alueen tehokkaasti. Sitä paitsi, minä pidän veneestä heittämisestä – helppoa ja mukavaa.

Kuuden aikaan Kenneth ajoi veneellä luoksemme. Istuimme tovin laavulla ja vaihdoimme kuulumisia. Kyselin Kentsulta missä hänen isänsä oli, ja tämä vastasi Sverren olevan Sautsossa soutamassa ”parempiosaisia”. Kenneth on vasta 21-vuotias, mutta on pienestä pojasta istunut isänsä ja isoisänsä kanssa soutamassa perhokalastajia. Yksitoistavuotiaana Kentsu sai ensimmäisen oman veneen ja viiden suven ajan hän on työskennellyt ALI:lle miltei koko kauden soutajana. Stakare – niinkuin heitä kutsutaan Sandiassa ja Sautsossa. Onpa tuolla nuorikolla jopa kohtuullinen henkilökohtainen lohiennätyskin: 23 kg. Respect.

PÄÄTIMME ALOITTAA KALASTUKSEN alueen yläosan tuntumassa olevalta niskalta johon jää matalalla vedellä pieni, siro virrankantti, jonka alla on syvä hööli jossa kala seisoo. Tarjosin Akille aloitusta, mutta herrasmiehenä Aki sanoi kortinhaltijan aloittavan.

Kysyin Kentsulta minkä perhon hän valitsisi, ja hän sanoi että onkii itse vain Garry Dogilla tai Sunraylla. No, taidan silti mennä Vimulla, ajattelin.

Kävelin niskalle ja Kentsun neuvosta kahlasin kiertämällä hieman ylemmäs, jotta voisin roikottaa siimaa paremmin vir-

rankanttiin. Sain siimaa sopivan määrän ulos ja heitin apina-siipisen Vimun virtaan. Siima liukui hienosti virranlaitaan montun päälle. Hetken odotus... siima kiristyi ja noin kymppin lohi möyrähti pinnassa. Vapa ylös... ja irti. Naarasin siimat sisään ja tarkastin koukun terävyyden. Ihan priimakunnossa.

Raavin naruja uudelleen ulos kelalta ja heitin täydellisen heiton virtaan. Perhon pudottua veteen ja siiman vetäessä vauhtia perholle siima pysähtyi, ja nostin vavan pystyyn. Titti hyppäsi perho suupielessä ilmaan. Vedin kalan miltei raakana sisään ja jotenkin onnistuin saamaan koukun irti suupielestä ilman suurempia vahinkoja. Kala ui takaisin monttuun ja minä rul-lasin siimoja sisään.

Kävelin alas kivikolle ja sanoin Akille, että olipas räväkkä alku. Aki kävi niskalla, mutta ilmeisesti minun säätämiseni tituraisen kanssa laittoi lohille suut kiinni kuopassa.

TOVIN KULUTTUA vaihdoimme joen puolta, mikä ei täällä onnistu ilman venettä. Toisella puolella on kuuluisa pieni pooli, Randiholla, josta Kentsun isä Sverre soudatti asiakkakkaalleen joku vuosi sitten 24 kilon kirkkaan lohen.

Nyt kun vesi oli alhaalla holla oli helppo ronkkia rannalta. Kunmenin heittämään Kentsu ja Aki vinkkasivat että kan-

nattaa laittaa kahlureiden vyö kiinni, sillä jos hollassa on kala, se ottaa varmasti. No, eipä siinä sitten kai ollut kalaa, koska Allyn Shrimppi joutui tyytymään vain täydellisiin heittoihini.

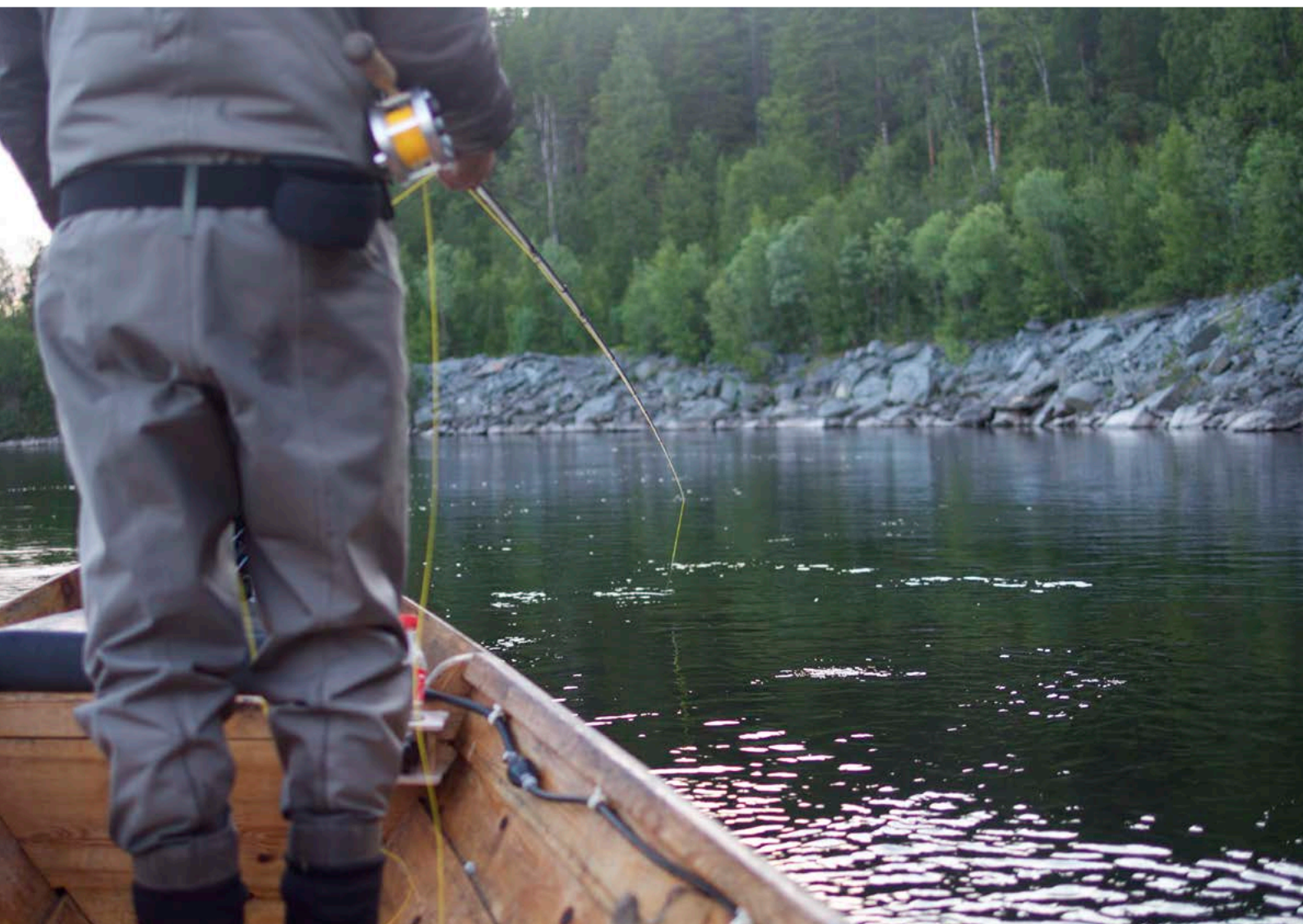
Aki onki laskun alempana, mutta tuloksena oli vain yksi tärppi ja komea taimen.

AJOIMME YLI JOESTA ja päätimme käydä rannassa juomassa oluet.

Pienen tauon jälkeen ylitimme joen ja siirryimme onkimaan Gøngesin alemmää osaa. Kävelin niskalle ja pidensin siimaa heitto heitolta. Kun sain Pahtagorvan hyvän oloisen peilin ylle titti raapaisi kiinni kuin isi jouluna. Kentsu tuli vierelle ja ihmetteli kuinka sain kalan tarttumaan näin ylhäältä... noh... köh... ammattimies nääs...

Sain kalan kivikolle ja totesimme heti että tätä on turha päästää pois. Kiduksista valui verta, joten pidimme kalan ja yön hiljaisina hetkinä Akin kanssa nautimme sen tuoreen ruisleivän ja oluen kera. Päälle joimme Marskin Ryyppy.

Jatkoin onkimista ja hieman alempana Kentsu komensi minut veneeseen. Hän itse kahlasi ja piti venettä paikallaan. Minulla oli muutama hyvä tärppi heti laskun alussa. Kentsun hypätessä airoihin poolin syntyessä sössin vielä isomman kalan – vähän niin kuin kaupan päälle.

Kalaa oli liikkeellä todella hyvin, mutta koko reissun ajan oli huomattavissa, että kalat ottivat todella nirkoisesti perhoon ja tartutukset olivat todella vaikeita. Ennen kuin kukaan edes ehtii ajatella miten olisi kannattanut tartuttaa, voin kertoa tapahtumia olleen niin paljon, että kaiken maailman konstit kokeiltiin eri tartutustekniikoissa ja perhoissa.

Voin vielä lisätä, että Kentsu toisteli meille koko ajan: ”Don’t strike”. Niin myös tehtiin, mutta Herran Totuus lohen tartutuksessa on, että kun lohi ottaa perhon se nyt vain joko tarttuu tai ei. Piste.

Näin jälkikäteen ajateltuna parhaiten toimivat yksinkertaiset apinasiipiset perhot, kuten Vimu ja Pumu ja Glödäri.

NO, TAKAISIN VENEeseen. Olin siis sössinyt hyvän lohen ja Aki hyppäsi puikkoihin. Valuimme Gøngesin alimmalle poolille ja yhteen ääneen totesimme Kentsun kanssa, että nyt naukuu satavarmasti... ja niin teki. Aki karkuutti vartin aikana neljä kalaa, joista yksi oli todella hyvänkokoinen.

Mutta sama laulu jatkui. Ihan sama veditkö vavan ylös a) heti, b) kohta, c) odotit, d) annoit siimaa suoraan kelalta. Aivan sama: ei pysy.

No, joku lukijoista varmasti miettii että ”jos mää olisin tuolla, niin joka kala tulis kyllä ylös” ja että ”noihan on aivan amatöörejä.” Niin me varmaan ollaankin. Puolustukseksi voin kuitenkin sanoa, että ollaan me Akin kanssa joskus joku kala saatu. Ei mitään isoja, mutta lohia kuitenkin...

TAIVAS TUMMENI ja alkoi sataa vettä. Istuimme veneen pohjalle, ja Kentsu starttasi koneen. Yamahan kakstahti kävi hienosti. Ajoimme aivan sonen ylämerkille jossa on liuku nimeltään Länsmans Strøm – mitättömän näköinen, mutta lohelle hyvä paikka olla. Oli aivan tyyntä ja pilvet tummensivat taivaan. Vain hyttysten satunnainen ininä rikkoi rytmikkään airoista tulevan äänen.

Heitto kulki täydellisesti ja siimana oli Triple D kellu-inter-kakkonen, joka muuten on sitten ihan helkutin hyvä siima heitollaan ja onkimiseen, sanoi internet-tietävät mitä tahansa. Siima ui hienosti ja elämä tuntui elämisen arvoiselta.

Titti otti perhon ja sain sen veneen viereen nopeasti kohtuullisen brutaalin väsytyksen tuloksena, mutta onneksi se irtosi itseksensä ennenkuin Aki sai otetta siihen.

KELLO KÄVI KOLMEA YÖLLÄ ja sanoimme Kennethille, että hänen vuoronsa loppui nyt. Voisimme heittää muutaman kierroksen rannalta, mutta meillä oli niin paljon tapahtumia yhdelle ilalle, että ainakin minä olin valmis yöpuulle. Aki heitti sonen yläosaa muutaman laskun ja minä paistelin tittiä meille yöpäläksi. Se on elämää se...

Istuimme syöden lohta ja nauttien olutta ja muutamat napanderit. Kysyin Akilta paljonko noita tapahtumia illan aikana oli? Aki sanoi lopettaneensa laskemisen viidentoista kieppeissä. Täydellinen ilta – Alta ja seurana Aki, joka on mielestäni kivenkova lohimies ja jonka kanssa ollaan monet liemet lohihommissa läpikäyty.

SEURAAVANA AAMUNA nousimme ajoissa ja infernaalisessa etelä-tuulella ongimme muutaman laskun, mutta tuloksetta. Päätimme purkaa teltan ja siirtyä Bolloon, joka on Gøngesin alapuolinen alue.

Ajoimme auton Bollon rantaan, laitoimme teltan pystyyn ja menimme unille. Veneliikenne oli huomattavan vilkasta päiväsaikaan, koska Sandiassa olleet ajoivat lupien loputtua alas ja uudet innokkaat yrittäjät matkasivat Altan lohien kuvat verkkokalvoillaan ylös noille legendaarisille alueille.

Ilta koitti nopeasti ja Kenneth saapui vähän ennen kuutta. Päivä oli kirkas ja todella lämmin, jopa liian lämmin. Ylitimme joen ja aloitimme Bollon laavun kohdalta. Paikasta, josta on aikojen saatossa nostettu suurlohia lukematon määrä.

Minä sain vuoron aloittaa. Perhoksi olin valinnut Strömsön ja eipä montaa heittoa mennyt kun lohi tarrasi perhoon. No, arvatenkin sama laulu jatkui ja kala oli hetkessä irti.

Aki laski minun jälkeeni ja tartutti hieman alempaa hyvän kokoisen lohen, mutta parinkymmenen metrin syöksyn jälkeen sekin irtosi. Kenneth kärsi tilanteesta selvästi meitä enemmän. Hän oli sitä mieltä, että hänen suotuvuorollaan täytyy saada lohiluokan kala veneeseen. Latasimme Akin kanssa yhteen ääneen: ”we don’t give a shit, so don’t take any stress about it.”

Istuimme rannassa hetken Kenzon kanssa ja kyselin häneltä paikallisten kalastuksesta ja rikkaiden onginnasta Sautsossa. Huikeita tarinoita.

AKI TULI LASKULTA ja päätimme ajaa Vinakorvaan, joka on yksi parhaista pooleista koko joella. Paikka on muuten saanut nimensä siitä, että aikanaan paikalliset kveenit keittelivät siellä virkavallalta piilossa viinaa, ja koska särkkä on korvanlehden muotoinen sai paikka nimekseen Vinakorva.

Poolin alapäässä roikkuu eräässä puussa muovikuppi, joka on ollut siellä jo iät ja ajat. Kopp – siis kupin kohta – on korkealla vedellä poolin parhaita ottikohtia. Nyt joen ollessa alhaalla se ei oikein toimi veden jo miltei seisossa sillä kohtaa. Tarinan kupista kertoi minulle Trond Simensen, joka oli venemieheni edellisellä Altan reissulla. Kävimme katsomassa veneellä oliko kuppi tallella. Siellähän se roikkuu osoittamassa ison lohen paikkaa. Legendaarista.

Vaikka vesi oli alhaalla, pooli oli täydellinen. Sanoin Akille, että nyt olisi hänen vuoronsa aloittaa. Tästä poolista jos jostain olisi mahdollisuus saada ”Ekte Alta laks”. Aki hyppäsi veneeseen ja Kentsu aloitti työnsä. Minä sen sijaan otin veneestä tuolin ja istuin katselemaan poikien touhuja rantakivikolle.

Stakare-soutaja hoiti hommansa hienosti ja vene valui hiljalleen poolia alas. Katselin touhua kuin unessa ja siihenhän se osaltani johtikin. Sammuin nimittäin tuoliin kuin saunalyhty. Heräsin, kun kone käynnistyi alavirrassa ja ukot ajoivat veneellä luokseni.

”No?” kysyin Akilta.

”Yksi kova tärppi tuolta alemmaa ja muutama kala pintoisiellä myös.” Aki vastasi rauhallisesti.

KERÄSIN ITSENI ja kaivoin meille repusta kylmät Nallet. Kietaisin oluen helttaan ja otin vavan. Sanoin, että ongin poolin rannasta ja alempana tulen veneeseen.

Kävelin poolin alkuun kovan virran päälle jossa oli pieni reikä. Juuri sellainen jossa menevä kala stoppaa hetkeksi noustessaan varsinaisesta poolista liikkeelle. Pari metriä heittopäätä ulkona svippasin Thunder & Lightningin veteen. Saman tien taimen suhahti perhoon kiinni. Raahasin parin kilon taimen kivikolle ja päästin sen pois.

Ajattelin ensin, että noin pienessä läntissä ei voi olla kahta kalaa, mutta päätin vielä kokeilla. Perho putosi veteen ja samantien titti kiinni. Sain tituraisen jo miltei kiville kun se pääsi irti. Kahlasin varsinaisen poolin alkuun ja lähdin pudottele-

maan täydellisin heitoin. Sillä kohdalla missä Aki ja Kenzo istuivat siima ui niin sanotusti ”juuri niin kuin siiman pitääkin uida”. Yleensä silloin käy niin, että lohi ottaa. No, se otti – ja se oli Lohi.

Nyt annoin kalan viedä siima kelalta ja käännyn oikein katsomaan Kenzoa, joka hyväksyvästi nyökkäsi antaen luvan nostaa vavan pystyyn. Kala tuntui painavalta, mutta heti alkoi se inhottava nytkytys joka 99-prosenttisesti päättyy kalan irtoamiseen ja niin kävi myös nyt.

Jopa Kenzo, joka oli sitä mieltä että teimme vieläkin liikaa vastaiskua, oli selvästi hämillään. No meneehän niitä, totesin ja jatkoin laskun alas asti. Sen jälkeen hyppäsin veneeseen ja ongimme veneestä virran toisen laidan, jossa sain yhden kontaktin. Poolin alaosassa ei tapahtunut mitään.

AJOIMME VENEEN TAKAISIN Bolloon ja ongimme jälleen parhaan kohdan vuorotellen. Tällit molemmille, mutta ei muuta.

Kenzo sanoi kavereidensa nähneen edellisellä luvalla alempana Bollossa ison lohien – sellaisen yli kaksikymppisen – joten päätimme laittaa upposiimat ja ison perhon. Laitoin vitos-kutosen, mutta en saanut minkäänlaista tuntumaa hommaan. Päästyämme alas poolissa toiselle rannalle ilmestyi kaksi miestä.

Toinen miehistä huusi: ”Miki Ækæs?”

Huusin takaisin ”Ernst Mortensen?”

”Joo-o”

Sanoin Kenzolle, että mennään rantaan. Tämän miehen haluan tavata.

Ernst on vanhempi kaveri, joka ystävällisesti toimitti kuvia Altan lohesta CSM:ään Micke Frödinin juttuun isoista lohista. Meistä tuli hyvät ”maili-kaverit” ja olimme sopineet tapavamme kun olisin Altalla.

Ernst on lokaali ja onkinut paljon jokeansa. Itseasiassa he onkivat meidän jälkeemme Langstillaa ja jotain toista aluetta. Kuulin pari päivää kotiin tulomme jälkeen Ernstiltä, että lähdeytymme vesi nousi ja kalat ottivat lujaa perhoon... niin tietysti. He olivat saaneet tosi hyvin kaloja. No, juttelimme tovin niitä näitä porukalla. Ernst ja hänen ystävänsä lähtivät kotiin ja me menimme Vinakorvaan. Heitimme muutaman kierroksen, mutta kalat eivät kiinnostuneet perhoistamme, joten päätimme päästää Kenzon kotiin ja painua unen maille.

Aamulla heräsimme ajoissa, kasasimme leirin ja ajoimme autolla Vinakorvaan. Minä aloitin ja päästyäni jonkun matkaa alaspäin perhoon tuli sellainen mäiskäisy, että meinasi vapa lähteä käsistä. Hilasin rannarit sisään ja kun heitin uudestaan oikein pelotti. Ei mitään.

Kalat antoivat nyt vain yhden mahdollisuuden: ota tai tyri. Laskin laskun loppuun ja annoin vuoron Akille. Aki laski laskun tarkasti ja loppupäässä missä siima ui täydellisesti iso lohi nousi apinasiipiseen Vimuun. Aki oli tarkoituksella jättänyt pitkän, puolentoista metrin lenkin ja kalan ottaessa hän päästi lenkin käsistään. No, kala tarttui ilmeisen hyvin, mutta lenkki lähtikin niin lujaa, että se heilahti kelan jalan taakse. Kala oli reilusti +15 kiloa. Aki seisoi vapa suorana kalaa kohti, siima jumissa kelan jalan takana ja yritti saada löysää sen verran, että saisi siiman liikkeelle. Kala veti pinnassa sivuttain ja kun tuollainen kala vetää, siinä ei ole paljon tehtävissä. Kuten arvata saattaa, kala repi itsensä irti. Se oli oikea Altan suurlohi.

KELLO TULI KAKSITOISTA ja lupa loppui. Vettä alkoi sataa kunnon ja meidän Altan reissumme päättyisi tähän. Superhuiput kaksi vuorokautta yhdellä maailman parhaimmista lohijoista.

Meiltä jäi tällä kertaa Altan suurlohi saamatta, mutta tapahutumia oli kahteen lupaan niin paljon, että vain muutaman keran uralla pääsee vastaavaan. Mieleeni tuli Sävilammen Tapion sanat: ”Tärkeintä ei ole määränpää, vaan matka”. Lohenkalastuksessa – ja miksei elämässä yleensäkin – tämä pitää hyvinkin paikkansa.

Pakkasimme romut autoon ja ajoimme ALIn toimistoon jonne jätimme saaliskyselyn. Taivas syöksi vettä entistä enemmän ja suuntasimme Touaregin nokan kohti ylänköä. Reissu ei suinkaan loppuisi tähän vaan menisimme vielä pariaksi päiväksi ”kotiin” Altan ylängön länsipuolelle. Siellä meitä odotti kotijoki ja sen isot hopeanhoitoiset lohet. ”Hienot kaksi päivää, mutta onpa mukava mennä kotiin” mutisi Aki, ennenkuin nukahti repsikan paikalle.

Mutta se on eri tarina se. Siitä ehkä joskus toiste... tai sitten ei.

